

## Lahko govorimo o dolusu

Kot poročamo na drugem me-  
stu, je Ustavno sodišče sprejelo  
priziv, ki ga je bila vložila trža-  
ška Slovenska skupnost na De-  
želno upravno sodišče zoper zlo-  
glasni odlok vladnega komisar-  
ja Palamare iz leta 1956. Po tem  
odloku, ki je po razsodbi Ustav-  
nega sodišča nezakonit, so prebi-  
valci petih občin na Tržaškem —  
Revin-Nabrežina, Zgonik, Re-  
pentabor, Dolina in Milje — bili  
oropani pravice do takšnega pred-  
stavnštva v tržaškem pokrajins-  
kem svetu, kot ga predvideva  
veljavna italijanska volilna zako-  
nodaja.

Na tem mestu nas toliko ne  
zanima, kako bo pristojna oblast  
to vprašanje uredila za prihod-  
nost. Upamo le, da ne bo spet  
prišlo do tako grobe zlorabe ob-  
lasti, pri čemer lahko povsem  
upravičeno govorimo tudi o do-  
lusu; ta pa je, kot lepo piše Slo-  
var slovenskega knjižnega jezi-  
ka, »duševni proces, pri katerem  
se storilec zaveda dejanja, ki ga  
izvršuje, in hoče njegove prepo-  
vedane posledice«.

Komisar Palamara, ki se je že  
prej kot prefekt v Gorici bil »pro-  
slavil« s tem, da je sredi šolske-  
ga leta izgnal iz vseh goriških  
slovenskih šol učence in dijake,  
ki so bili sinovi optantov (dejan-  
sko beguncev iz nekdanje Pri-  
morske). Šlo je za ukrep, ki je bil  
na las podoben nekdanjim rasi-  
stičnim zakonom, po katerih so  
samo kako desetletje prej mora-  
li iz italijanskih šol otroci judov-  
skih staršev.

Palamarov ukrep, ki smo ga  
omenili na začetku, namreč mo-  
čno diši po rasistični podstati, saj  
je bil njegov glavni namen pre-  
prečiti, da bi v tržaškem pokra-  
jinskem svetu bilo tolikšno šte-  
vilo svetovalcev slovenskega je-  
zika, ki bi moglo »oskruniti« ita-  
lijanstvo Trsta, tega »najbolj ita-  
lijanskega mesta v Italiji« (kot  
pravijo italijanski nacionalisti,  
skregani z zgodovinsko resnico).

Menimo, da tudi dogodek, ki  
se je pripetil pred skoraj 40 leti,  
sodi v sklop vprašanj, o katerih  
teče in bo gotovo še tekla razpra-  
va med tistimi, ki urejajo oziro-

DRAGO LEGIŠA ■■■►

## »Življenje v Italiji je podobno zadnjemu plesu na krovu Titanica«

Tako je izjavil znani, stari film-  
ski režiser Dino Risi, ko so ga  
vprašali, kaj meni o sedanjem ita-  
lijanskem življenju. Vemo, da je  
ladja Titanic potonila 14. aprila le-  
ta 1912, ko je zadela ob ledeno go-  
ro. Življenje je tedaj izgubilo ka-  
kih 1.200 ljudi.

Čeprav je za današnjo Itali-  
jo značilna velikanska zmeda na  
vseh področjih, se velika večina  
državljanov obnaša popolnoma  
brezskrbno in se ne odpoveduje  
prav nobeni ugodnosti.

V resnici se politične sile ne  
morejo ali nočejo sporazumeti  
prav o nobenem temeljnem pro-  
blemu za nadaljnji obstoj demo-  
katične države. Večinski volilni  
sistem je še vedno nepopoln, na  
področju medijev še vedno vlada-  
jo monopoli, kot jih ni bilo nikdar  
prej, sodna, zakonodajna ter izvr-  
šna oblast pa se bijejo druga pro-  
ti drugi, medtem ko ima organi-  
zirani kriminal v primežu kar pet  
italijanskih dežel.

Prav pred nekaj dnevi so obla-  
sti pravočasno preprečile nov te-  
roristični atentat v Palermu. Tarča  
tega napada je bila temkajšnja  
sodna palača in predvsem glavni  
državni pravdnik ter eden javnih  
tožilcev. Oba sta na čelu skupine  
sodnikov, ki vodi boj zoper mafi-  
jo. Na dvorišče sodne palače sici-  
lijanskega glavnega mesta bi mor-  
al pripeljati rešilec, natovorjen z  
dinamitom. Pri eksploziji bi goto-  
vo nastalo pravo razdejanje z  
mnogimi smrtnimi žrtvami in ra-  
njenci. Prefekt, ki vodi protima-  
fijske akcije, je odredil nove var-  
nostne ukrepe, take da ima Paler-

mo zdaj videz od sovražnikov ob-  
leganega mesta, kar prav gotovo  
ne more biti dobra turistična pro-  
paganda za ta otok, ki si od te  
gospodarske dejavnosti še veliko  
obeta.

V središču pozornosti je te dni  
tudi znani bivši sodnik Di Pietro,  
ki je bil v Milanu duša tako ime-  
novane akcije »čistih rok«. Zdaj se  
o njem vodi v Brescii preiskava,  
češ da je tudi sam imel stike s  
podjetniki oziroma ljudmi, ki jim  
podkupovanje ni bilo tuje. Baj je  
bil tudi Di Pietro od teh ljudi de-  
ležen nekaterih ugodnosti. Eden  
preiskovalnih sodnikov pa je do-  
bil nalogo, da prouči oziroma  
ugotovi, zakaj je sodnik Di Pietro  
nekega lepega dne sklenil obesiti  
talar na klin in se torej odpovedati  
poklicu. V tej zvezi se širijo naj-  
različnejše govorice. Tako naj bi  
na primer leta 1992 nekatere zain-  
teresirane politične sile skušale  
prekiniti delo skupine sodnikov  
»čistih rok«. Preiskovalni sodnik

je tako že zaslišal bivšega pred-  
sednika vlade, socialista Amata,  
in tedanjega njegovega ministra  
Ripo di Meana, ki je zdaj prvak  
zelenih, medtem ko je tedaj bil so-  
cialist. V tej zvezi se iz Tunizije,  
kamor je pobegnil, redno oglaš-  
a bivši predsednik vlade in sociali-  
stični prvak Craxi ter nadaljuje z  
gonjo proti že omenjenim milan-  
skim sodnikom.

Parlamentarne sile se nikakor  
ne morejo dogovoriti o datumu  
novih državnozbornih volitev.  
Berlusconi in D'Alema se strinja-  
ta, da sedanja »tehnična« vlada ne  
more trajati v nedogled; močno se  
pa razhajata glede vprašanja, ka-  
tere ukrepe bi bilo treba sprejeti  
še v sedanjem parlamentu, da po  
novih volitvah ne bi vse ostalo pri  
starem.

Da bi bila mera polna, je v zad-  
njem času poskrbel glavni vodi-  
telj Severne lige Umberto Bossi.

D.L.

■■■■► 2

## Novi list na počitnicah

Zaradi poletnih počitnic  
bo tiskarna Graphart, kjer  
se tiska tudi naš časopis,  
zaprta do konca tega mese-  
ca. Novi list bo zato spet iz-  
šel v četrtek, 7. septembra.  
Tudi uredništvo in uprava  
si bosta torej letos privoščila  
nekaj več dopusta.

Uredništvo in uprava



## Amerika podpira Tudjmana?

Je prišlo v politiki Združenih držav  
do korenitega preobrata, kar zadeva  
vprašanje Bosne in Hercegovine? Ta-  
ko se je marsikateri opazovalec začel  
spraševati, potem ko je ugotovil raz-  
sežnost zadnje vojaške intervencije  
Republike Hrvaške. Njene enote nam-  
reč že ogrožajo samo prestolnico tako  
imenovane Srbske krajine, to je Knin.  
S tem pa se je dejansko morala preki-  
niti srbska ofenziva v Bosni, kjer sta

že padli Srebrenica in Žepa. Res je,  
da je hrvaški predsednik Franjo Tudj-  
man že nekajkrat bil poudaril, da je  
trdno odločen vzpostaviti suverenost  
na vsem hrvaškem državnem ozem-  
lju, torej tudi na ozemlje t.i. republi-  
ke Srbske krajine.

Sporazum, ki sta ga pred kratkim  
podpisala Tudjman in bosanski pred-  
sednik Izetbegović v Splitu, naj bi bil  
deležen »blagoslova« ZDA. Pri tem ne

gre prezreti dejstva, da je bil te dni  
na obisku v Splitu iranski zunanji mi-  
nister Velajati, ki je bil gost hrvaške-  
ga in bosanskega kolege. Šef iranske  
diplomacije je napovedal izdatno po-  
moč Irana.

Prvič po koncu hladne vojne se je  
zgodilo, da sta si odkrito prišli navz-  
križ obe velesili, ZDA in Rusija. To  
je bilo zelo jasno videti na zadnjem  
srečanju njunih zunanjih ministrov.

Tiskovna konferenca Ssk

# Četrta razsodba Ustavnega sodišča v prid manjšini

Na tržaškem sedežu tiskovne agencije ANSA je bila 29. julija tiskovna konferenca, ki jo je priredila Slovenska skupnost, potem ko je Ustavno sodišče izdalo razsodbo o zloglasnem odloku vladnega komisarja Palamare iz leta 1956. Tedanji predstavnik italijanske vlade v Trstu je namreč po svoje prikrojil pokrajinski volilni zakon, Ustavno sodišče pa je razsodilo, da je bilo njegovo ravnanje nezakonito.

Vladni komisar je namreč tržaški občini dodelil 21 volilnih okrožij na 24, medtem ko bi ji pripadalo le 12, kajti ostalih 12 bi moralo pripadati ostalim petim občinam na Tržaškem (devinsko-nabrežinski, zgoniški, repentaborški, dolinski in miljski občini). Italijanski volilni zakon namreč izrecno določa, da glavna občina pokrajine ne sme v nobenem primeru imeti več kot polovico pokrajinskih svetovalcev.

Tiskovne konference so se udeležili deželni predsednik Ssk Marjan Terpin, deželni podtajnik Ivo Jevnikar, pokrajinski tajnik in predsednik za Tržaško dr. Peter Močnik in dr. Jože Škerk.

Jevnikar je dejal, da gre že za četrto razsodbo Ustavnega sodi-



lamara« je nelegitimen. Razsodba se zavzema za volilni sistem, ki je v veljavi po vsej Italiji in ki določa polovico volilnih okrožij glavnemu mestu pokrajine, polovico pa ostalemu teritoriju.

Škerk je tudi dejal, da je ta dekret iz leta 1956 diskriminiral slovensko manjšino. Ko bi se bilo od začetka volilo po zakonu, ki velja za vso državo, bi pokrajina bila v rokah Slovencev. Prvič se je zgodilo, je nadaljeval Škerk, da je Ustavno sodišče naglasilo, da mora vsak upravni organ italijanske republike spoštovati in izvajati člen št. 6 italijanske ustave, ki jamči pravice manjšin. To je zelo važno.

Dr. Močnik je v svojem posegu dejal, da prejšnji volilni sistem, ki ga je z dekretom določil takratni komisar Palamara, ni povzročil škode političnim strankam, pač pa prebivalcem okoliških občin, to je občanom in državljanom. Do leta 1960 pa je za pokrajinske volitve v Italiji veljal večinski sistem za dve tretjini sveta (uninominalni). To pomeni, bi bilo v osmih izvenmestnih okrožjih izvoljeno enako število svetovalcev iz okoliških občin. Tudi po letu 1960, ko je prišel v veljavo proporcni sistem, bi se ne menjalo veliko.

Pri svojem delu, je dejal še Močnik, je Ustavno sodišče pregledalo tudi zapisnike sej italijanskega parlamenta, v katerih piše tudi o potrebi po zajamčenem zastopstvu za manjšine v krajevnih izvoljenih telesih. Zahteva Ssk po zajamčenem zastopstvu za slovensko manjšino ima torej po njegovem mnenju že osnovo v teh aktih.

Močnik je zaključil s trditvijo, da dežela Furlanija-Juljska krajina ne sme ponovno potrditi dekreta Palamara, kajti to dejanje bi nasprotovalo volji Ustavnega sodišča, ki je najvišji sodni organ v

državi. Spremembe pokrajinskega volilnega sistema naj se opravi le, če gredo v smeri, ki jo kaže Ustavno sodišče. Komisarska uprava, je dejal Močnik, ne more trajati v nedogled, zato je prav, da se čimprej razpišejo pokrajinske volitve po novem sistemu, saj so bila nova volilna okrožja že načrtana.

iž

## Lahko govorimo o dolusu



ma bodo uredili položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Prav v tem je po našem glavni pomen omenjene razsodbe italijanskega Ustavnega sodišča. Slovenska skupnost pa je lahko upravičeno zadovoljna in tudi ponosna, da je to zelo važno zadevo sprožila na pristojnih mestih in pri tem dosegla uspeh.

\* \* \*

## Življenje v Italiji je podobno...



Ta je na zasedanju Liginega »parlamenta« v Mantovi zagrozil nič manj kot z odcepitvijo Severa, če Italija ne bo postala federalno urejena država. Nastopil je celo predsednik republike in naglasil, da utegne Bossi biti obtožen veleizdaje. Prizadeti politik pa je v tej zvezi pripomnil, da ga »stvar sploh ne zanima«. V resnici si tudi težko predstavljamo, da bi si kak sodnik upal odrediti aretacijo voditelja tako vplivne politične stranke, kot je Severna liga. Zadeva se bo torej nujno urejala s političnimi sredstvi in na politični ravni, ne pa s pomočjo represije.

### NOVI PAR

Pred kratkim sta stopila na skupno življenjsko pot Monika Sulli in Darko Bradassi. Veliko sreče in zadovoljstva jima želita uredništvo in uprava Novega lista.

šča, ki sprejema pritožbe slovenske manjšine (prejšnje tri so zadevale pravico do rabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi in pravico do izobešanja slovenske zastave v javnosti). Dodal je, da je do reakcij prišlo že ob izidu odloka samega leta 1956. Če je bil priziv tako pozno vložen, je treba pripisati dejstvu, — je dejal Jevnikar, da je bilo Deželno upravno sodišče, na katerega se je Ssk prvič obrnila, ustanovljeno šele leta 1971. V istem obdobju je začelo Ustavno sodišče obravnavati problematiko slovenske manjšine. V zvezi s časopisnimi polemikami je Jevnikar omenil teorijo, po kateri naj ne bi smeli preveč motiti italijanskih nacionalistov. Toda nekdo mora, je zaključil, pokazati na probleme.

V svojem nastopu je dr. Škerk dejal, da je razsodba zelo jasna in ne pušča dvomov: t.i. »dekret Pa-

## Po evropskem zborovskem simpoziju v Ljubljani

Nedavno je v Ljubljani potekal evropski zborovski simpozij, pomemben glasbeni dogodek, ki je v slovensko prestolnico priklical vrhunske pevske zборе, glasbenike-dirigente in skladatelje ter pedagoge iz vse Evrope in še izven nje (npr. Izrael). Manifestacija je gotovo v prvi vrsti glasbenega pomena, ima pa tudi velik promocijski značaj. V tednu dni svojega bivanja v Ljubljani je lahko ves ta veliki zbor pobliže spoznaval Slovenijo, njeno kulturo in omiko, utrip vsakdanjega življenja. V Ljubljani so lahko občudovali še zlasti njene zgodovinske in umetniške spomenike, pa še vrsto drugega. Na sporedu je bil še enodnevni izlet po Sloveniji z raznimi izbirami in ponudbami. V tem duhu je ob odprtju simpozija govoril tudi slovenski predsednik Milan Kučan.

Kako je simpozij potekal? Program je bil vsestransko zapolnjen. Dnevi so potekali v izrazito delovnem vzdušju. Dopoldanske vaje z raznimi dirigenti, predavanja, okrogle mize, vmes pa glasbene prireditve vseh vrst; v glavnem seveda zborovski koncerti. Ti so bili navadno v opoldanskih, popoldanskih in večernih urah, ko je po več zborov istočasno nastopalo po raznih ljubljanskih cerkvah in dvoranh.

Glavni sedež simpozija pa je bil Cankarjev dom.

Posebno zanimiva je bila razstava zborovskega glasbenega materiala najrazličnejših svetovnih muzikalnih založb. Prednjačile so avstrijske in nemške edicije. Zelo zanimive so bile nato skandinavске založbe z bogato sodobno zborovsko izbiro. Zastopane so bile seveda tudi slovenske glasbene izdaje, tako s partiturami kot knjižnimi deli. Iz zamejstva so bile na razstavi tudi nekatere zadnje izdaje, med temi zbirka skladb na Balantičevo besedilo z natečaja ZSKP v Gorici in zbirka Za staro pravdo na puntarsko tematiko, ki jo je nedavno izdal in predstavil Svet slovenskih organizacij.

Še nekaj o koncertnem delu simpozija. Nastopali so razni zbori in navadno predstavili zahteven in zaokrožen program. Naj tu omenim koncert dunajskega mešanega zbora Hugo Distler, ki se je lepo predstavil v ljubljanski stolnici z modernim, a ne avantgardnim programom nemških skladateljev tega stoletja. — Zadnji večer pa je bila v veliki dvorani Cankarjevega doma izvedba Pasijona po Luku sodobnega poljskega skladatelja a.b. ■■■►

# »Pesmi zelene pomladi«

Pri Goriški Mohorjevi Družbi je pred kratkim izšla pesniška zbirka »**Pesmi zelene pomladi**« Lada Piščanca. Pesnika so s skupino drugih 14 faranov iz Cerknega na Primorskem zverinško umorili februarja leta 1944. Prvega julija letos je koprška škofija prirredila na kraju zločina spominsko slovesnost.

Pesniško zbirko so predstavili v torek, 11. julija, v dvorani v Devinu pri Trstu. O njeni vsebini je spregovorila ravnateljica, prof. Nada Pertot. Prav je, da je tudi širša slovenska javnost seznanjena z njenimi izvajanji, saj zadevajo del slovenske polpretekle zgodovine.

Ured.

Z velikim ganotjem in prizadetostjo bom skušala sebe in vas popeljati skozi pesniško zbirko Lada Piščanca, našega primorskega rojaka in mučenca. Prave predstavitve morata biti ta knjiga in njen avtor deležna v bolj odmevnem slovenskem prostoru na bolj slavnosten način. Danes naj bo to le ponižno uvodno srečanje s tem našim simbolom trpljenja in z njegovim pesniškim delom, ki so ga poznali le tisti redki, ki jim je prišla v roke leta 1950 pesniška zbirka, ki jo je oskrbel in dala natisniti neutolažljiva sestra Zora. Lado Piščanc, ta nedolžna žrtev človeške blaznosti, ki se ni zadovoljila s 47 mladimi življenji partijske šole na Cerknem, ampak je zahtevala še 14 nedolžnih življenj, vstaja iz te pesniške zbirke živ in svetel, zmagovallec nad zlom in zavestni in ponižni božji služabnik. Kasneje so našli domnevnega krivca za prvi pokol, ki pa so ga prav tako brez vsakega procesa ubili, za krivca drugega pokola pa še ne vemo. V spominu na to spiralo nečloveškega ravnanja raste lahko le naša groza in želimo si samo, da bi prišli do očiščenja in odpuščanja vsem in vsega, kar je bilo pred petdesetimi leti in prej storjenega v imenu pravičnosti, junaštva in boja za svobodo.

V zadnjih mesecih življenja je napisal verze, ki nam ponazarjajo tragično vzdušje, ki je tudi del naše preteklosti.

*O, strahotna je zdaj izba; / blede, mrki arestantje, / starčki in možje in fantje, / deca, žene in dekleta — / od vsepovsodi vzeta gneča / pisana kakor paleta, / v plašče svojih misli skriti, / zamotani v rezke niti / v brezoblične dni strmimo / in ponoči budni spimo, / v grozni muki čakajoči, / kdaj v temi spet nov strel počí. (Na poslednjih mejah, 100)*

Iz spremne besede vzemo za vse pomembne postaje kratkega življenja Lada Piščanca. Rodil se je v Barkovljah 16. junija 1914, v železničarski družini. Kot toliko slovenskih železničarjev je bil oče uradno premeščen v Piso že 1926. leta, za njim so odšli leto kasneje žena in hčerke, Lado pa je ostal v Alojzijevišču, v katerega je vstopil eno leto prej. Po maturi leta 1934 se je odločil za bogoslovje in bil posvečen za duhovnika 1938. leta. Kot mladega duhovnika ga je pot zanesla najprej iz Gorice v Šenbid (danes Podnanos) in potem v Cerkno, kjer se je 2. oz 3. februarja 1944 njegovo življenje končalo na Lajšah nad Cerknim skupaj s trinajstimi mučen-

ci, ki jih iz pietete vsaj poimenujmo: kaplan Ludvik Sluga, Pavla Paa, Pavla Sedej, Karolina Zorzut, Angela Eržen, Katarina Mezeg, Malka Purgar, Filip Bevk, Anton Mlakar, Janez Ambrožič, Rudolf Bogataj, Franc Rojc in Albert Kavčič. Josip Bavcon se je rešil, ker se pijani krvniki niso zavedeli, da ga niso do smrti pobili. Lajše so postale prav te dni prostor sprave za vse Primorce na pobudo koprške škofije in tja smo poromali v mislih na vse žrtve, otroke neutolažljivih staršev, može, žene, brate, sestre in otroke.

*Roke v rokah smo obdržali / za obred med brati in sestrami... / na svoji zemlji smo se zbrali... sam BOG igral je igro z nami. (Božja igra, 70)*

Ob tej priložnosti je Goriška Mohorjeva Družba oskrbel ponatis njegove pesniške zbirke izza 50. let. GMD je s tem ponovno potrdila svoje poslanstvo in modro ravnanje svojega vodstva... S to izdajo lahko samo upamo, da bodo te *Pesmi zelene pomladi* našle končno pot med slovenske ljudi, da bodo zaživele med nami in nam pričale o mladosti, vernosti, življenjskem pogumu, občutkih ogroženosti in tesnobe ter seveda pesniškem daru Lada Piščanca.

Ponatis popolnoma ustreza originalu, sestra ga. Zora Piščanc je ohranila obliko, ki jo je pesniški zbirki namenil sam avtor, ko jo je leta 1942 pripravil za tisk. Razdelil jo je v tri sklope: *Pomladni viharji*, *Drevesa*, in *Božja igra*. Gospa Zora je svoji izdaji leta 1950 dodala še dva sklopa, *Lepa Vida* in *Poslednji akordi*.

V sklopu o lepi Vidi se nam zdi, da so pesmi iz pesnikovega zgodnejšega obdobja, saj v ta naš slovenski simbol hrepenanja strnjuje rahlo lastno mladostno hrepenenje po dekletu. Mi pa ne bomo mogli prezreti v teh pesmih tudi tragične simbolike odhajanja naših deklet na tuje.

*Kje si bila, / ko sem mladost v pomlad pomakal / zate / in sredi rož sem čakal nate, / ko sem cvetove zemlje bral / v poljani, / da bi jih tebi dal izbrani, / in kakor z barvami, / cvetočimi čez božje pladnje, / bi z njimi te obsul / in bi s teboj odplul / na bregove zadnje? (Lepim Vidam iz Primorja v slovo, 82).*

Tudi iz teh rahlo nakazanih ljubezenskih pesmi izzveni zavestno izbrana življenjska pot. (86)

*S cvetočimi vejami si me vabila, / s pritanjenim spevom si klicala me, / naj k tebi bi prišel in veje otrešel, da padel bel cvet bi na moje srce. // Pred mano pa plaval*

*je angel nebeški / in srkal me v svojo žarečo je sled, / z roko neizprosno oči mi zaslaljal, / skoz prste njegove sem gledal v tvoj svet. (Videl sem te, 86)*

Pesmi iz ostalih sklopov ali ciklov pa so po obliki in izrazu precej v sozvočju z modernimi tokovi katoliškega ekspresionizma 30. let. Zanje je bila značilna razklanost med željami in resničnostjo, med strahom pred življenjem in življenjskim pogumom in iskanjem Boga. V prvem ciklu *Pomladni viharji* so mladostne stiske mladega človeka, ki je ločen od doma, od matere, od svojih dragih, a tudi kruto spoznanje mladostnika, ki hodi skozi življenje z odprtimi očmi.

*Ko bil sem še otrok, / sem stiskal bela jagnjeta si na srce / in božal rad razjarjene bi pse, / ko bil sem še otrok. // Samo zdaj vem, / da bi me psi razjarjeni uklali / in da mogoče že nočoj / hudobneži mi bodo jagnjeta zaklali. // Vse je ostalo kakor prejšnje dni: / lajež psov poslušam pozno v noč / in vsako jutro žene mlad pastir / čredo belih jagnjet mimo koč. (Spoznanje, 33)*

Ob vseh teh spoznanjih pa ni nikakršne jokavosti, ampak zavestna želja po kljubovanju.

*Stopil krepko bom v življenje; / kot izklesan kip / gledal bom veselje in trpljenje, / resen in vesel vsak hip. (Angel življenja, 16)*

In še pesem *Sredi cest* (14), ki jo končuje tako:

*Jaz pa moram prav iz te kovine / zliti bronast zvon, da bo pel čez gore in doline, čez polje in dom.*

Povsem drugače zveni ekspresionistično uravnana pesem *Megleni krogi*. V njej lahko zaznamo, kako išče iz tesnobe k Bogu in ga v nasprotju z drugimi, npr. Kosovelom, tudi najde.

*Prišel v pomladen sem večer ubit in izmučen do smrti, / iskal sem zamañ grabelžljivo miru svoji duši potrti. //...*

*In v blodnjah teh smrtnih še upam uiti poslednjemu krogu, / še grabim, še kličem po zadnji resnici rešitvi — po BOGU. (Megleni krogi, 17)*

In prav vera v Boga je njegov nenehni in trdni kašipot, ki mu pomaga na poti skozi življenje. Boga zna doživljati kot otrok v nežnih božičnih pesmih ali pa v ravnovesju svojih sil in trdnosti svojih spoznanj.

*Moji dnevi so kakor sonce svetli. / V srebrni posodi jih nosim s seboj / in ko se ustavim za hip na širokem razpotju, / pijem s slastjo njih prežlahtni napoj // In moje noči vse polne so zvezd; / ne morem zgrešiti poti. Iz njih se kot rahlo predivo / spet zarja in jutro in dan naredi. (Moji dnevi in moje noči, 41)*

Če preidemo še sklop pesmi *Drevesa*, bomo spoznali vso bogato metaforiko, ki jo črpa iz doživljanja narave, v kateri mu prav drevesa ponazarjajo človeka, ki je trdno zasidran v življenju.

Zadnje pesmi iz cikla *Zadnji akordi* pa nam lahko samo dajejo slutiti morečo osamljenost, grozo in bolečino, a tudi veliko vero in zaupanje v božje Dete, ki ga v pesmi *Pred jaslicami* mogoče komaj mesec pred smrtjo prosi za vse ljudi.

*Dete, naša / zemlja je goreča, / Dete, naša / srca krvaveča / vsa, oj vsa so, / stiska vedno večja / dušo nam duši. (Pred jaslicami, 89)*

Pesem *Brez tolažbe* nam daje slutiti morečo osamljenost v zadnjem obdobju njegovega življenja. Iz pripovedi ljudi vemo, kako zelo priljubljen je bil, kjerkoli je živel in deloval, kako karizmatična je bila njegova osebnost. V času, ko ni bilo prostora za drugačne vrednote razen za tiste, ki so se zdele ljudem, ki so imeli oblast, edino pravilne, je bilo delovanje proti njemu in ustanovi, ki jo je predstavljal, silovito.

Nekaj te groze lahko zaslutimo iz naslednjih verzov:

*Pod sveti krov domače hiše sem prišel, / na belo javorovo mizo sem sedel / in milo prosil, ki za vbogajme: // »O dragi, dajte, mi iskren pogled, / o dajte pesem starih, blaženih besed, / o dajte, dajte mi v objem roke!«*

*»O, naše roke polne skritih so solza, / med kruh zamesile so pelina grenkega, / na njih ugasnil je nekdanji sij. // O, ne zveni nič več besede naše glas, zamolčana za grlo nas tišči, v obraz nam vpije, v duši ranjena skeli.*

*O, le za hip si včasih krademo pogled, / drugoče gledamo si skrivoma v hrbet, / ko dvoje mečev naše so oči. //*

*Potem sem dolgo v stari izbi sam ostal, / predmetom dragim sem kot znanec roke dal / in z njimi sem govoril kot z ljudmi. (Brez tolažbe, 94)*

Tedaj se kot solza utrne v njem pesem, ki jo je dala sestra Zora na zavitek:

*Rad bi daleč šel na dolgo pot, rad bi daleč šel od tod, / med ljudmi mi je tesno, / Rafael, daj mi roko. // Kot uganka so ljudje, / v zanke lovijo srce, / njih besede — spev siren, / njih pogledi — objem jeklen. // Daj roko mi, Rafael: / v plašč tesno se bom odel, / tisti prag bom šel iskat, / kjer mi vsak bo večni brat. (Rad bi daleč šel odtod)*

Pesniku, ki se sprašuje: *Nikogar li ne bo / da jokal bo za nami, ko naše izmučeno telo / ležalo bo v prerani jami? —* samo odgovorimo, da ga objokujemo kot nedolžno žrtev nasilja in je danes živ in mlad tu med nami in bo tak z vsakim, ki bo prebiral njegove pesmi. To nedolžno jagnje in svetli vzornik ljubezni, upanja in vere mora stopiti tudi zaradi svoje umetniške moči med nas, da bo našel pravo mesto med slovenskimi besednimi ustvarjalci, ki so mu bili za vzornike, pa čeprav jih ni mogel spoznavati v šoli, ki je bila na Primorskem samo italijanska.

Ob ganotju, ki nas preveva ob branju njegovih pesmi, si pa vendar mislimo, da se je uresničila zanj želja, ki jo je izpovedal v pesmi *Malo drevo* (46), in ga imamo lahko za simbol njegove samega.

*Blisk se vžgal je v nebo: / v dolini sem videl / mlado drevo. // Besno s seboj se je rvalo, / v vetru in dežju v temino / je brstje metalo. // Kakor v svetišču sem svoje telo / upognil v molitvi / za mlado drevo. // Molil sem, da bi prispeli / v sijaju angeli beli / in vzeli, // božji vrtnarji, mlado drevo, še prej ko bi vihra ga strla, / in presadili v nebo.*

# Končal se je skavtski jamboree



Skavtsko veselje ob povratku

V nedeljo, 30. julija, se je končal letošnji 4. slovenski zamejski jamboree, ki predstavlja enega viškov skavtskega delovanja. Od organizacije prejšnjega je sicer minilo že 11 let, pobudnica te velike manifestacije pa je Slovenska zamejska skavtska organizacija. Več kot 300 pripadnikov srednje starostne veje je postavilo šotore v Jablenci pri Čezsoči v bližini Bovca. Na jamboreju niso bili le skavtski vodi iz tržaške in goriške pokrajine ter Koroške, ampak tudi skupine iz Nove Gorice, Ankarana in Ljubljane.

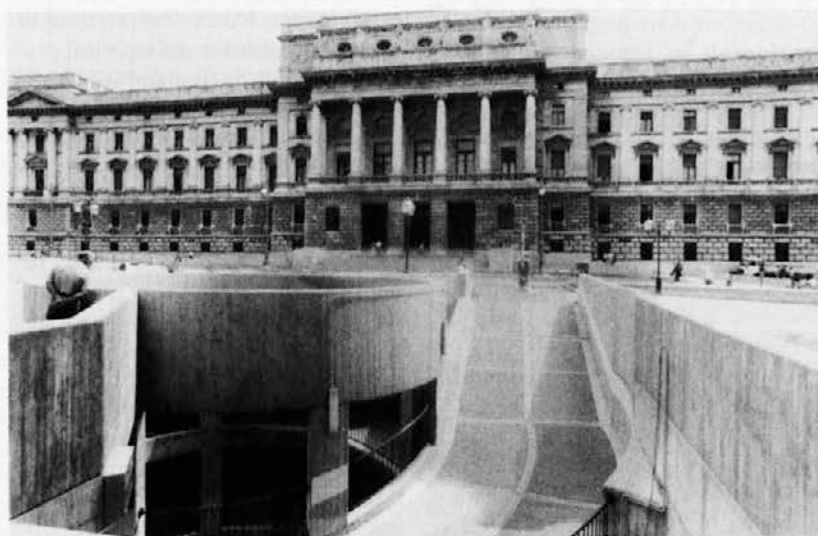
Kot je običaj, je vodstvo pripravilo usklajen program, ki je bil tokrat ves uglasen na eno temeljnih postavk skavtske vzgojne metode, in sicer viteštvo. Tudi zato so pripravili vrsto dejavnosti, ki so imele skupno izho-

dišče v srednjeveški sagi o kralju Arturu in njegovih vitezi. Geslo letošnjega jamboreja je bilo »Vedno pripravljeno!«. To je odgovor skavtskega pozdrava »Bodi pripravljen!« in hoče ponazoriti pripravljenost skavtov in skavtinj, da kot aktivni člani družbe prispevajo k njeni rasti. V duhu izbrane skupne teme jamboreja so si zamislili tudi grafični simbol, ki ima

obliko grba. V zgornjem delu je nakazana trdnjava, v njej stoli kelih — sv. Graal kot simbol vere, meč — Excalibur, simbol boja za pravičnost, in skavtska deteljica in lilija, ki sta simbol ženske oz. moške veje v skavtizmu. Grb zaključuje skavtska ruta.

Udeleženci jamboreja so torej imeli priložnost, da so v treh podtaborih, v katerih so bili vodi pomešani, aktivno doživljali in preverjali to, kar so med šolskim letom vadili in se učili na sestankih. Predvsem pa je bil jamboree, kot sicer vsak skavtski tabor, velika šola življenja in priložnost, da so se vzpostavila in utrdila prijateljstva, ki so za vsakega mladega človeka velika obogatitev. Skavti iz Trsta, Gorice, Koroške in nekaterih krajev v Sloveniji so se torej v nedeljo, 30. julija, vrnili domov polni nepozabnih vtisov, poletno skavtsko delovanje pa se še ni končalo, saj višek letnega skavtskega delovanja preživljajo novinci roverji in popotnice, se pravi mladi, ki se pripravljajo na voditeljsko delo v organizaciji ali pa jo bodo mogoče zapustili in šli »na pot«, a obogateni z izkušnjami, ki so si jih pridobili na skavtskih sestankih, izletih in taborih.

## V Trstu polemika zaradi parkirišč



Novo parkirišče pred sodno palačo v Trstu

Trst je pred nekaj dnevi dobil novo podzemsko parkirišče, ki so ga zgradili pred tržaško sodno palačo. Ob odprtju je tržaški župan Illy ugotavljal, da s to novo strukturo Trst ni rešil težav s parkirišči in prometom. Napovedal je, da bo občinska uprava ob sodelovanju z nekaterimi podjetniki uredila še nekaj parkirišč. Nakazal pa je tudi načrt, da namerava tržaška občina preurediti parkirišča na širšem področju, ki gre od glavne tržaške železniške postaje do postaje pri Sv. Andreju in na

celotnem področju Terezijanske in Jožefinske mestne četrti tja do Carduccijske ulice. Na tem področju bo parkiranje dovoljeno samo na določenih mestih; kdor bo parkiral, pa bo moral plačati parkirnino. To bo veljalo tudi za trgovce in stanovalce v teh ulicah.

Predlog je seveda naletel na ostra nasprotovanja prebivalstva in tudi nekateri politiki so že vložili uradna vprašanja, ki od župana terjajo pojasnil oz. drugačnih rešitev sicer pereče problematike prometa in parkiranja v Trstu.

## Nov teleskop tudi uspeh tržaških raziskovalcev

Z vesoljsko ladjico Endeavour bo čez nekaj dni poletel v vesolje teleskop, ki sta ga izdelala Center za raziskovanje vesoljske optike v okviru raziskovalnega središča pri Padričah in Lunar and Planetary Laboratory z univerze v Tucsonu v Arizoni. V raziskovalnih laboratorijih pri Padričah so pripravili načrt in so v sodelovanju z družbo Fiar-Galileo tudi izdelali optični sistem in napravo za usmerjanje teleskopa. V Arizoni pa so pripravili oba spektroskopa in glavni del elektronskih naprav, s katerimi je opremljen teleskop »Uvstar«, kot so ga poimenovali.

Gre za izredno znanstveno-tehnološko pobudo, ki bo omogočila zanimive raziskave vesolja. Uvstar dejansko sestavljata dva teleskopa s 30 cm premera in 140 cm fokusne razdalje. Zamišljena pa sta tako, da bosta zbirala podatke na osnovi elektromagnetnega spektruma, ki ga oddajajo nekateri plini. Leče bodo usmerjene v daljne globine vesolja, kjer so, kot domnevajo, še galaksije z aktivnimi jedri. Podrobneje pa bodo zbirali podatke o nekaterih že ugašajočih zvezdah naše galaksije. Uvstar bodo tudi izkoristili za opazovanje repatice d'Arrest, ki se približuje našemu osončju. Gre za repatico, ki jo je prvi opazil astronom Heinrich Ludwig d'Arrest poleti leta 1851. Podrobneje jo je opisal in opravil zadevne kalkulacije v observatoriju v Leipzigu. Od tedaj se je ta komet približal Zemlji že šestnajstkrat in je omogočil zanimiva spoznanja o tem nebesnem pojavu. Tokrat bodo skušali, s preučevanjem ultravijoličnih žarkov, ugotoviti sestavo tega komete. Še zlasti bodo pozorni na prisotnost žlahtnih plinov helija, neona in argona, ob teh pa še vodika in ionov drugih elementov.

Podobno raziskavo bodo opravili tudi na Jupitrovi luni Io, na kateri že dolgo opazujejo določene vulkanske pojave. Radi pa bi tudi zvedeli kaj več o posledicah lanskega trčenja med kometom Shoemaker Levy 9 in največjim planetom našega sončnega sistema Jupiterom. Že ob lanskem trčenju so znanstveniki zbrali vrsto dragocenih podatkov, ki zadevajo strukturo in gostoto obeh teles. Prav glede na silovitost trčenja, so ugotavljali, da repatice Shoemaker Levy 9 nista sestavljala le led in prah, ampak da je gotovo bilo tudi kako trdnejše jedro. Ob tem je bilo mogoče zbrati še druge informacije. S teleskopom Uvstar nameravajo dopolniti znanje o plinih, ki obdajajo Jupiter in njegovi luni.

Uspeh tokratnega sodelovanja med tržaškim raziskovalnim centrom in drugimi univerzami potrjuje resnost raziskovalnega dela in odpira druge možnosti sodelovanja. Za naše študente pa naj bo to izziv, da bi se znali vključiti v podobno raziskovanje.

## Za udeležbo na pohodu miru

Na seji goriškega občinskega sveta dne 25.07.1995 je svetovalska skupina progresistov predlagala županu in občinskemu svetu uradno udeležbo mesta Gorice na »Pohodu miru Perugia — Assisi«. Pohod bo letos 24. septembra in predstavlja tako na vsedržavni, kot tudi mednarodni ravni, pomemben shod solidarnosti s trpečim bosanskim ljudstvom ter ponoven odločen klic proti vojni na Balkanu.

Predlagali smo tudi — in ob tej priložnosti ponovno javno povzemamo — naj se goriški župan poveže z županom in občinskim svetom Nove Gorice za skupno udeležbo »dveh Goric« na omenjenem mirovnem pohodu.

Skupna udeležba dveh obmejnih mest na tako pomembni vsedržavni mirovni in solidarnostni manifestaciji bi lahko bil otipljiv »goriški« izraz, da se s sodelovanjem, obojestranskim razumevanjem in spoštovanjem ter sožitjem lahko premaga vrsto etničnih, političnih ter jezikovnih ovir.

**Skupina Progresistov  
Občina Gorica**

## 15. slikarski teden v Svečah

Kulturno društvo Kočna iz Sveč na Koroškem bo tudi letos pripravilo mednarodni slikarski teden, ki bo od 3. do 9. septembra. Kot običajno so tudi letos povabili umetnike iz same Koroške, a tudi iz Slovenije, našega zamejstva in tudi iz Furlanije ter Veneta. Letos bodo Koroško predstavljali Rudi Benetik, Rainer Wulz in še Julian Taupe. Slovenijo bosta zastopala Apolonija Simon in France Novinc. Slovenske slikarje iz našega zamejstva bo predstavljala Franko Žerjal, iz Trsta bo prišel Aldo Famà, iz Belluna pa Roberto da Re Giustiniani. Društvo bo ob otvoritvi priredilo kulturni večer, na katerem bo svoje pesmi bral Jani Oswald, nastopil pa bo tudi domači jazz-kvartet. Sredi tedna bo gostovala v Svečah furlanska folklorna skupina, v petek, 8. septembra, pa bo imel predavanje znani dunajski arhitekt, ki ga poznamo tudi na Tržaškem, dr. Boris Podrecca.

Slikarski teden bo tudi priložnost za otroško ustvarjanje, domačini pa se bodo lahko udeležili umetniške delavnice, ki jo bosta vodila Hugo in Roswitha Wulz in Renata Luschnig-Trattinig. Kot običajno, bo tudi letos zaključna razstava del v prostorih gostilne Pri Adamu.

## INŽENIRSKA FAKULTETA

Študentje, ki se odločijo za študij inženirstva, imajo na tržaški univerzi veliko možnosti izbire. Na Inženirski fakulteti je namreč vpeljanih kar devet doktorskih in trije diplomski tečaji. Po 5-letnem študiju lahko kandidati pridobijo doktorski naslov v kemijskem inženirstvu, civilnem inženirstvu, gradbeništvu, elektrotehnikah, elektroniki, strojnem inženirstvu, inženirstvu okolja in teritorija, pomorskem inženirstvu ter v inženirstvu materialov. Tri leta pa traja predvidoma študij naslednjih diplomskih tečajev: računalniško in avtomatično inženirstvo, mehansko inženirstvo ter logistično in proizvodno inženirstvo.

Vsak doktorski in diplomski tečaj ima nato še svoje učne smeri in področja, pri katerih pa se tukaj ne bomo zaustavljali. Naj omenimo raje, da se inženirji lahko zaposlijo na najrazličnejših področjih: možna je visoko specializirana tehniška namestitve pri javni upravi in krajevnih ustanovah ter v javnih in zasebnih podjetjih, lahko pa se opredelijo tudi za znanstveno-raziskovalno delo, za poučevanje na vseh vrstah šol ali za svobodni poklic inženirja.

## KOKTORSKI TEČAJ GEOLOGIJE

Študenti, ki se na tržaški univerzi vpišejo na Fakulteto za matematiko, fiziko in naravoslovje, se lahko opredelijo tudi za tečaj geologije. Študij geoloških ved traja predvidoma 4 leta, med katerimi bodo morali kandidati opraviti 17 izpitnih preizkušenj. V opozorilo maturantom pa naj pove-

## IVAN BAJC

mo, da fakultetni svet namerava podaljšati študij geologije na pet let, število izpitov pa naj bi se tako povečalo na 24. Dosedanji ustroj tečaja predvideva vsekakor propedeutični bienij, v naslednjih dveh letih pa si lahko izberemo smer ali specializacijo. Kdor se odloči za specializacijo, lahko izbere med naslednjimi področji: stratigrafija, uporabna geologija, geokemija, mineralogija in petrografija, geofizika ter morska geologija.

Doktorji geologije se lahko zaposlijo v šoli, v javni upravi in krajevnih ustanovah, v gradbenih podjetjih, po opravljanem izpitu in vpisu v poklicni seznam pa se lahko odločijo tudi za svobodni poklic geologa.

## VISOKE POKLICNE ŠOLE

Študentje, ki se po končani višji srednji šoli želijo posvetiti krajšemu, to je 2 do 3-letnemu študiju, se lahko v okviru tržaške univerze vpišejo na eno izmed Visokih poklicnih šol. Vpeljani so 3-letni tečaji za psihiatrične asistente, za socialnega asistenta ter za tehnika psihiatrične in psihosocialne rehabilitacije. K tem tečajem

so pripuščeni vsi dijaki z višješolsko izobrazbo; le v primeru, da je število priglavljenih kandidatov večje od števila razpoložljivih mest, si ga bodo študentje pridobili le po uspešno opravljenem vstopnem izpitu.

V okviru Visokih poklicnih šol bi omenili tudi Šolo za porodništvo, ki deluje v okviru porodniškega in ginekološkega oddelka Medicinske fakultete. Za vpis na to šolo sta potrebna dva pogoja: dopolnjenih 18 let ter državna diploma bolničarja. Ob koncu dveletnega študija sme diplomirane opravljati poklicno delo porodničarja.

\* \* \*

## Kako do denarja s certifikati

Od sredine lanskega (1994) leta je v Sloveniji zelo dinamično na finančno-denarnem trgu zlasti od trenutka, ko so številne slovenske upravljalske družbe pristopile k zbiranju in vpisovanju certifikatov. Številni občani se še niso poglobili v bistvo in vrednost certifikata. Tudi nekateri zastopniki in vpisovalci certifikatov imajo ali so imeli težave pri tolmačenju, kako in kam vložiti ta vrednostni papir. Da bi tovrstne težave in pomanjkljivosti zmanjšali ali odpravili, je Založba Forum v Ljubljani, ki deluje v sklopu podjetja Aycom d.o.o. v Stegnah 25, založila in izdala zanimiv priročnik z naslovom »Do denarja s certifikati«. Publikacijo, ki obsega 63 strani, sta napisala Zvone Jagodič in Aleksander Sašo Štravs. V uvodnih delih sta prikazala tržno gospodarstvo doma in ekonomske sisteme po svetu.

## XXX. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 95

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA, OPČINE, NARODNA ULICA 89

**Petek, 1. septembra 1995**

Ob 17.00: predstavitev letošnje Drage

Ob 17.30: **Dr. Brane Senegačnik:**

POSTMODERNA MED SMISLOM IN NESMISLOM

Avtor, klasični filolog, pesnik in esejist, bo iz svojega globekega vrednostnega jedra spregovoril o dezorientiranosti našega časa.

**Sobota, 2. septembra 1995**

Ob 16.00: **Danilo Slivnik:**

SLOVENIJA PO PETLETNI DEMOKRACIJI

Zelo upoštevani slovenski časnikar, pobudnik novega tednika MAG, se bo ozrl po današnji slovenski politični situaciji.

**Nedelja, 3. septembra 1995**

Ob 10.30: **Dr. Jože Marketz:**

SOŽITJE MED ETNIJAMI NA VERSKEM PODROČJU

Koroški teolog, strokovnjak za versko problematiko na etnično mešanih področjih, bo spregovoril o tej temi na osnovi svojih koroških izkušenj.

Ob 16.00: **Dr. Hubert Požarnik:**

KAKO JE Z DUHOVNO EKOLOGIJO?

Eden najvidnejših predstavnikov slovenskega humanizma bo razgrnil svoje misli o reševanju današnje nihilistično okužene atmosfere.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prireditvenem prostoru.

DSI - ul. Donizetti 3 - 34133 TRST - Tel. (040) 370846 - Fax (040) 633307

## Ponovitev zlate maše v Rupi

V nedeljo, 30. julija, je župnija Rupa-Peč doživela ponovitev zlate maše izseljenskega duhovnika Vinka Žaklja, ki deluje v Belgiji in na Nizozemskem. Slavljenec je že od prej na nek način povezan z Goriško, saj je pred časom povabil v Belgijo moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice, katerega velik del članov izvira prav iz Rupe in s Peči.

G. Žakelj je prišel v Rupo na povabilo tega moškega zbora in mešanega pevskega zbora Rupa-Peč. Zlatomašnik se je rodil 14. marca 1918 v Šentjoštu nad Horjulom, bogoslovje je študiral v Ljubljani, posvečen v mašnika pa je bil že kot begunec 19. maja 1945 v Krki na Koroškem. V Belgiji in na Nizozemskem deluje že dolga desetletja, poznajo pa ga tudi obiskovalci Sv. Višarij, kjer je daljšo dobo v poletnih mesecih pomagal pri dušnopastirski oskrbi vernikov različnih narodnosti.

Nedeljsko slavje v Rupi je potekalo na prostem v prijetni senci pod cerkvijo sv. Marka. Jubilanta, ugled-

ne goste in vernike je pozdravil domači župnik Viljem Žerjal, nato pa se je pričela maša, med katero sta prepevala domači mešani pevski zbor in goriški zbor Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Po evangeliju je govoril sam slavljenec, ki je svoje razmišljanje oprl na tri stare irske modrosti: treba je znati misliti, brati in moliti, kar vse pripomore k temu, da je človek tako na osebni, religiozni kot tudi na družbeni ravni sposoben razlikovati in se pravilno odločati.

Prošnje pred darovanjem so izrekli člani mešanega pevskega zbora Rupa-Peč, ki so tudi prinesli simbolične darove na oltar. Sledil je tradicionalni ofer, med katerim je jubilent razdelil podobice in se rokoval z vsemi prisotnimi. Občuteno slavje se je zaključilo z zahvalno pesmijo in znano skladbo Marija skoz življenje. Po končani maši so bili vsi prisotni povabljeni na bližnji prireditveni prostor, kjer je sledila zakuska z družabnostjo.

## Družinska psihološka knjižnica

# Negativna čustva - odeje naše negotovosti

(dr. Penelope Russianoff)

Negativna čustvena navada je načen refleks. Narkoman je odvisen od heroina ali kakšne druge snovi, drugi pa postanemo odvisni od občutka krivde, živčnosti ali nesprejetosti, ali pa zapademo v katero od ducata drugih negativnih čustvenih obsedenosti.

Naša negativna čustva niso vedno naše delo. Vse prepogosto nam jih na silo vcepi kultura, v kateri živimo. Vsilijo nam jih od zunaj. In tako, kot se v nas zakoreninijo, jih lahko tudi izkoreninimo. Žal pa se vse prepogosto obnašamo tako, kot da bi se že rodili s temi albatrosi okrog vratu in jih ne bi mogli nikoli odvreči. Seveda se kdaj pa kdaj zgodi, da se počutimo slabo, da smo potrti, vznemirjeni ali jezni. To so popolnoma normalni človeški odzivi na življenjske bolečine — občasno in primerno dolgo. V ustreznih okoliščinah imajo negativna čustva celo pozitivno vrednost. Spadajo v naš biološki komplet za prvo pomoč. V trenutku nevarnosti nas strah spodbudi k ravnanju, s katerim si rešimo življenje. Povečana količina adrenalina v navalu jeze nam da moč, da naglo ukrepamo. Kadar se nam zgodi kaj slabega, imamo pravico do primernega obdobja ustreznih negativnih čustev. Mati, ki izgubi otroka, delavec, ki izgubi službo, bolnik, ki izve, da je na smrt bolan, so vsi prav gotovo upravičeno nesrečni.

Mi pa ne bomo govorili o negativnih čustvih, ki so povezani z enkratnimi dogodki in ki jih bo čas ozdravil. Govorimo o ljudeh, ki nadenejo negativno psihološko prevleko vsemu, kar počnejo, govorimo o pristo plavajoči jezi, kronični potrtosti, stalnemu občutku manjvrednosti, stališčih, ki nam uidejo z vajeti in okužijo naše celotno življenje. Govorimo o »navadi«, da smo nezadovoljni sami s sabo — slabi navadi, ki jo je mogoče odpraviti. Rešitev ni v puhlem optimizmu ali mehničnem nasmešku, ki si ga nalepimo na obraz, kajti nerazumni optimizem je mnogokrat vzrok nepotrebnih trpljenj. Govoričenje o pozitivizmu in zatiranje negativizma je nevarna oblika samoprevar. Vsi poznamo ljudi, zlasti mlade, ki jih zaslepi določen kult in 24 ur na dan hodijo okoli z irazom nekakšne ekstaze na obrazu. Ti ljudje niso našli sreče, pač pa so prišli v stanje, ko ne razmišljajo več.

Druga skrajnost pa je »oklep pesimista«. To je obramba, ki jo pogosto slišimo, ko ljudje poskušajo svoja čustva zavarovati z besedami kot: »Če bom pričakoval najslabše, ne bom razočaran«. Tudi oklep pesimista je samo negativna navada in stalni pesimizem je prav taka laž kot neutemeljeni optimizem. Če smo resnično prepričani, da se mora nekaj slabo končati, se začnemo tudi obnašati tako, da se navsezadnje napoved uresniči.

Na vprašanje, zakaj se tako tesno zavijamo v te odeje naše negotovosti, ni preprostega odgovora. Očitno igrajo odločilno vlogo vplivi in izkušnje iz otroških let, ko se oblikuje človekova osebnost. Prav tako se pogosto naše čustvene reakcije ne morejo pojasniti, saj so skoraj skrivnostni produkt časa in dogajanj. Nekega dne lahko prenesemo skoraj vse, naslednji dan pa na nas podere že majhna sapica in si spremembe ne znamo razložiti.

Pri ljudeh, ki so nagnjeni k stalnemu negativnemu vedenju, se vedno znova ponavljajo (predvsem) nekatere poteze. Eno od takih pogostih značilnosti imenujemo »sindrom središča vesolja«. Ljudje s tem sindromom gledajo na vse, kar se dogaja, le iz svojega zornega kota. Taki so kot sonce sredi nekega čustvenega vesolja; čustva drugih pa se vrtijo po krožnicah okrog njih. Nihče od nas ni tako pomemben, da bi ves vesoljni sistem nastal samo zato, da bi bila zagotovljena naša osebna nesreča.

Če ugotovite, da si ves čas zastavljate vprašanja, na katera ni odgovorov — zakaj? ali kaj, če? — ste verjetno kandidat za negativne čustvene navade. Taki ljudje se vrtijo okrog stvari, ki so minile in jih ni več mogoče spremeniti, namesto da bi se osredotočili na tisto, kar lahko v bodoče spremenijo v svojem življenju.

Negativne navade, proti katerim ne ukrepamo, ubijejo del nas. Daljši napadi krivde, depresije, fiksnih idej ali vznemirjenosti lahko uničijo del našega življenja, ki ga ni več mogoče obnoviti. Silijo nas v družbeni samomor.

Kakšno škodo povzročajo negativna čustva našemu razpoloženju, je precej očitno. Stalna potrtost nas prikrajša radosti. S stalnim občutkom krivde si mučimo vest. Samozaničevanje povzroči sovraštvo do samega sebe. Stalno negativno vedenje pa prizadene tudi naše telesno zdravje. Raziskovalci vedno bolj ugotavljajo, da sta naše čustveno vedenje in telesno počutje povezani. Če svojim negativnim čustvom dovolimo, da podivjajo, je to torej tako, kot da bi svoje telo polnili z nevarnimi snovmi. Sami sebe zastrupljamo. Ne bi smeli dovoliti, da nam slabe čustvene navade uidejo z vajeti in nam poleg sreče uničujejo tudi zdravje.

Pomembno je, da se človek zaveda, da negativne čustvene navade hromijo naše življenje. Zaradi njih smo manj, kot bi lahko bili. Ljudi z negativnimi čustvenimi navadami je na milijone.

Lahko pa se spremenimo. Ni treba, da živimo priklenjeni na negativna čustva. Postanemo lahko svobodna človeška bitja, ki uveljavljajo lastno voljo in niso čustveni tlačani, zatirani od družbenih kalupov.

Jelena Stefančič

## Dario Bertinazzi

# Rimski dnevnik

30. junij.

Naša župnija v Doberdolu je tudi letos priredila romanje. Lani smo poromali v Lurd, letos v Rim. Ustavili smo se v Orvietu. Občudovali smo krasni portal stolne cerkve. Notranjost je v glavnem zakrita zaradi popravil. Nismo videli velikih orgel, videli pa smo kapelo, kjer je shranjen prt z madeži svete krvi (od koder tudi izvira češčenje sv. Rešnjega Telesa in Krvi). Obstal pa sem pred Pietà s štirimi figurami. Marija, mrtvi Jezus, žena, ki poljublja Jezusovo roko, in mož z orodjem, ki mu je služilo pri snemanju s križa. Delo je izklesal orvietski kipar in arhitekt Ippolito Scalza.

Zvečer prispemo v rimsko predmestje in se nastanemo pri očetih Karmeličanih. Veliko prostrano poslopje služi med letom za poklicno šolo, med počitnicami pa za romanja, razna duhovna srečanja in dopust.

1. julij.

Po ogledu Kalistovih katakomb, kjer sem obstal ob prečudovitih freskah in umirjenosti prostora, smo se podali v Sikstinsko kapelo. Ta dan je skozi vatikanski muzej šlo milijon obiskovalcev. Drenj, prerivanje, gneča in pa Michelangelo... Popoldan smo se podali na ogled bazilike svetega Petra. Že pri vходу je prišlo do »incidenta«. Trije, ki so imeli kratke hlače do kolen, so morali ostati zunaj. Posredovanje našega g. župnika pa ni nič pomagalo. Eden se je prestrašil, da bi zgubil mamo, pa je smuknil skozi gnečo v baziliko. Druga dva pa sta odšla na potep po trgu. Ko sta se vsega naveličala in sta postala že malo lačna, sta odšla k vходу v Vatikan in opazovala gardista. Poiskala sta kamenčke in obmetavala

stražarja, ki je mirno stražil kdo ve koga. Zadel sta ga v nos. Drugi stražar, ki je opazil, da se je prvi premaknil, je takoj pocal še tretjega in začela sta gledati v zrak na streho, če od tam »padajo bombe«. Ko sta naša potepuha videla, da postaja vroče, sta jo mahnila na drugo stran trga, kjer so bili konji. Tja smo kmalu prišli ostali, ki smo po ogledu kupole iskali, kje se bomo tudi telesno okrepčali... Po obisku svetih stopnic in lateranske bazilike smo se zaustavili še v prečudoviti krstilnici ob katedrali in v cerkvi sv. Pavla.

2. julij.

Po sinočnem ogledu mesta mi je v najlepšem spominu ostal živžav na trgu pri vodometu Trevi in na trgu Navona.

Da bi lepo zaključili ta dan, smo šli v Slovenik, kjer smo začutili domačnost in ob razlagi g. rektorja videli delček naše dežele v večnem mestu. Pred spanjem smo na igrišču igrali odbojko. Kmalu smo zapazili, da so v sosednji stavbi neki dijaški. Spoprijateljili smo se in izvedeli, da odhajajo v Grčijo, bili so Francozi...

3. julij.

Slovo od Rima in vožnja v Assisi. Umirjenost frančiškove duhovnosti in lepota Umbrije sta nas prevzele. Iz rimskega vrveža smo prišli v tiho, mir in spokojnost... Frančiškova cerkev, grob sv. Klare in stolnica; vse je delalo na nas spokojno, ni bilo ne hitrice ne naglice.

Okrog 23.30 smo se vrnili v Doberdolu. Romanje je potekalo v organizaciji agencije Quo Vadis iz Ljubljane z zelo dobrim vodičem. Organizatorji zaslužijo posebno pohvalo.



V vročih poletnih dneh so kopališča kot mravljišča

## Naravna sredstva za boj proti boleznim in škodljivcem rastlin

V zadnjih letih se veliko govori o biološkem ali naravi prijaznem kmetovanju, vrtnarstvu, poljedelstvu in sadjarstvu. Gre za vse bolj pomembno proizvodno stvarnost, ki teži po čim boljši ohranitvi biološkega ravnovesja med rastlinami, ki jih gojimo, in zemljo, na kateri uspevajo, ter okoljem, v katerem jih gojimo.

Naši posevki bodo zdravi, če bodo uspevali v biološko neoporečnem okolju. Kljub temu rastline včasih napadajo nekateri škodljivci in razne bolezni, proti katerim lahko uporabljamo naravne pripravke, ki ne rušijo ravnovesja v prostoru; ob redni uporabi pa nedvomno pomagajo. Ko govorimo o takih oblikah gojenja rastlin, se moramo zavedati, da gre za določene izbire, ki v sedanjih časih, še posebej za človeka, ki živi od zemlje, niso lahke. Veliko lažje na biološki način prideluje povrtnino kak vrtničkar, ki dejansko ne tvega veliko, tudi če bi mu kaj šlo pozlu. V malem pa bo prispeval k ohranitvi čistejšega okolja.

Ljudje od nekdaj poznajo več naravnih načinov uničevanja ali preganjanja nekaterih škodljivcev. Tokrat bi radi priporočali rabo koprive, pelina, paradiznika in čebule.

**Koprivo** uporabljamo še zlasti kot gnojilo in sredstvo, s katerim okrepiamo rastline, ki postanejo bolj odporne. Nabiramo jo, preden opazimo, da je prišlo do dozorevanja semena. Navadno uporabljamo približno 1 kg svežih kopriv ali 200 gr posušene koprive na 10 litrov vode. Glede vode priporočajo, da bi uporabljali deževnico ali studenčnico, vodo iz pipe pa naj bi pustili, da bi stala vsaj ves dan. Koprivo in tudi druge rastline močimo izključno v posodi, ki ne pusti kakih sledov težkih kovin. Zato izbiramo med lončeno, leseno ali emailirano posodo, izognemo pa se kovinskimi posodam. To maso redno, vsaj enkrat na

dan premešamo, da se prezračijo. Pripravek dozori po približno desetih dneh, ko voda postane temne barve in se na površini ne peni več. Tako izluženo koprivo bomo redčili v razmerju 1:10 z vodo in z njo zalivali povrtnino pri koreninah. Kmalu se bodo sadike lepo okrepile. Če bomo s tem zalili kompostni kup, bomo pospešili dozorevanje humusa.

Koprivo, ki smo jo namakali samo 12 ur, lahko rabimo v nerazredeni obliki proti listnim ušem. Uspeh bo večji, če bomo ukrepali kmalu po napadu. Koprivo, ki smo jo namakali 4 dni, uporabljamo navadno tako, da ji dodamo poparek preslice v razmerju 1 liter namočene koprive proti pol litra presličinega poparka. To razredčimo v razmerju 1:50, pripravek pa uporabljamo v boju proti listnim ušem in tudi proti rdečemu pajku, ki napada še zlasti trto. Koprivno škropivo pa ni primerno za kapusnice, ker so ugotovili, da privablja kapusovega belina.

Proti kapusovemu belinu oziroma njegovim gosenicam, bomo uporabili **paradižnikove liste**. V ta namen bomo uporabili kar zalistnike, ki jih itak moramo odstranjevati. Ko ščistimo sadike, torej ne zavržemo zalistnikov, ampak jih damo v posodo z vodo in jih tam močimo. Na 10 litrov vode damo 150 gr paradiznikovih listov. To naj se moči vsaj nekaj dni. To vodo razredčimo v razmerju 1:2 in poskropimo kopusnice, a lahko tudi krompir, ker ob kapusovem belinu odganja tudi koloradskega hrošča. Ugotovili pa so, da je to škropilo učinkovito tudi proti nekaterim ušem. Vsekakor ga priporočajo bolj kot preventivno sredstvo in v primeru večjega napada ne bomo uničili mrčesa.

Zelo učinkovito sredstvo proti ušem je **pelinovo škropilo**, ki ga pripravimo s 500 gr svežega pelina na



## Delo v vinogradu, vrtu in sadovnjaku ta čas

Letos se kmetje, vrtnarji in vrtničarji (vsaj doslej) ne morejo pritoževati, da je v deželi suša. Veliko težav je povzročila burja, ki je konec meseca junija pustila na Primorskem. Ob burji smo tedaj imeli tudi obilne padavine, nekaj ploh pa je bilo tudi v prvih dveh tednih meseca julija. Nato se je začelo pravo poletje z visokimi temperaturami in sončnimi dnevi, kar je seveda zelo potrebno, še zlasti za dozorevanje grozdja. Trte, ki jih je burja precej poškodovala, se počasi zaraščajo. Važno je zato, da redno oskrbujemo vinograde in da skušamo ohraniti čim večjo zeleno površino, saj moramo trti omogočiti čim boljšo fotosintezo. V primeru, da je na mladikah pognalo veliko zalistnikov, je priporočljivo, da jih nekoliko prikrajšamo. Glede na vremenske razmere bomo škropili proti peronospori, še vedno pa obstaja nevarnost okužbe z ooidjem. Kmetijske svetovalne službe priporočajo uporabo močljivega žvepla, v boju proti peronospori pa rabo dotikalnih fungicidov in tudi že bakrenih pripravkov, ki sicer zaustavijo rast rastlin.

V vinogradih in sadovnjakih sicer ne opazimo suše. Redno namakanje pa je nujno potrebno v vrtovih. Zaradi visokih temperatur in tudi občasnega vetra je priporočljivo, da povrtnino zalivamo dvakrat na dan, zgodaj zjutraj in zvečer. Navadno pazimo, da zalivamo pri tleh in da ne močimo listov. To ne velja za radič in tudi za kapusnice, ki prenesejo neposredno zalivanje. Za radič tržaški solatnik celo pravijo, da je boljši, če ga zalivamo v najtoplejših urah dneva.

Za zalivanje bi morali po možnosti uporabljati deževnico ali vodo, ki smo jo natočili v posebne zbiralnike, kjer se je otoplila in obogatila s kisikom. Na ta način se izognemo nevarnosti, da bi z zalivanjem s hladno vo-

do iz vodovoda povzročili rastlinam prehud toplotni skok, kar bi lahko ustvarilo določene probleme. Proti suši se zelo uspešno borimo tudi z okopavanjem in z zastiranjem tal. Ko rahljam zemljo, ustvarimo nekakšno izolacijsko plast, ki omejuje izhlapevanje vlage. Še boljši učinek dosežemo, če se odločimo za zastiranje tal. V ta namen lahko uporabljamo bodisi črno polietilensko folijo različne debeline bodisi slamo, listje, mlado pokošeno travo in drugo organsko snov, ki jo od 5 do 10 cm na debelo natresemo okrog povrtnine. Na ta način bomo preprečili izhlapevanje vlage iz zemlje, izognili se bomo rasti plevelov in ustvarili boljše pogoje za razvoj bakterij v zemlji, vse to bo prispevalo k boljši rasti povrtnine.

V sedanjem času je precej dela tudi v sadovnjakih. Med opravili, ki jih lahko zdaj uspešno opravimo, je tudi t.i. poletna rez. To pomeni, da bomo odstranili bohotivke in tiste poganjke, ki niso potrebni za dozorevanje sadja, s tem pa bomo tudi omogočili, da pride do boljše diferenciacije rodnihih brstov, kar je važno za prihodnjo letino. S poletno rezjo urejemo torej rast in rodnost ter posredno zdravstveno stanje sadnega drevja.

Na Primorskem se končuje žetev pšenice. Letina ni taka, kot se je napovedovala, ker se je marsikje zaradi burje zrnje osulo. Vsekakor je potrebno, da strnišča plitvo preorjemo in nanje posejemo t.i. strniščne posevke, ki so še zlasti dragoceni za živinorejce. Za tiste pa, ki nimajo več živine v hlevu, svetujemo, da bi se odločili za setev ajde. Gre za poljščino, ki je skoraj šla v pozabo je pa zelo zanimiva in dragocena, saj iz nje pridobivamo kvalitetno moko. Ob tem pa je cvetoča ajda lahko tudi dragocena paša za čebele. V zadnjih letih namreč narašča povpraševanje po ajdovi moki.

### Anton Breclj

(9)

## Spomini na boje ob Soči 1915-1918

Omenil je še, da ni imel nikakršnih težav z duhovno pripravo tega polka, saj so fantje izšli večinoma iz mladinskih in prosvetnih društev; odklikujejo se med njimi posebno dijaki, člani marijanskih kongregacij, z zglednim življenjem.

Tik pred enajsto uro je dvignil čašo, rekoč: »Na svidenje v lepših časih!« Poslovila sva se. V predsobi ga je čakal osebni strežaj, priletel mož z dvema rdečima našitkoma na čepi, znamenjem dvakratne vojne poškodbe. Krenila sta proti soškemu mostu, jaz pa sem zamišljen taval domov. Z Oslavja so se razlegali stražni strelji in žarele razsvetljevalne rakete.

\* \* \*

S prijateljem, vojnim duhovnikom, se nisva več srečala med vojsko. Že tretji večer mi je pripovedoval prej omenjeni stotnik o novih četah, domačih fantih, ki so prevzeli postojanke od Kalvarije do Sabotina, med njimi tudi njegov odsek nad Pevmo. Kot izrednost mi je omenil vojnega duhovnika, ki je prišel s svojimi varovanci in ostal med njimi kot pravi duhovni in telesni skrbnik. Včeraj je maševal v podrtim malnu ob Pevmici, danes nekje v Groj-

ni, vsak dan obleze rove in zakope, kjer žde njegovi »dečki«, ki ga sprejemajo z otroškim veseljem. Pri vsakem oddelku ima duhovni oče svojega namestnika. V stotnikovem odseku je za namestnika praporščak Kvas, ki skrbi za duhovni red. Skupno molijo, prepevajo pobožne in narodne pesmi, uganjajo tudi norčije tako bučno, da se vznemirjajo Italijani in pošiljajo pozdrave iz strojnic. Kar lepo se mu zdi, stotniku namreč, tako lepo, kakor še nikdar v življenju od otroških let naprej.

Lepih dni je rado kmalu konec. Na bojni črti se je oživljalo, stotnika ni bilo na spregled že nekaj večerov. Končno je prišel pozno zvečer in ves potrt.

»Prva izguba v mojem odseku in najhujša! Najboljši deček mi je padel včeraj, Kvasa ni več!« je govoril kakor ihteč, presekan in podmolklo.

Počasi smo spoznali podrobnosti žalostnega dogodka. Starejšega vojaka je prišla huda ujed v trebuhu, da se je kar zvijal v jarku in ječal na glas. Tisti čas je bila postojanka pod sovražnikovim ognjem, da si ni upal nihče iz varnega kritja. Oglasil se je praporščak Kvas, da gre po pomoč na obvezovališče. Stotnik je odsvetoval, češ bolje je, da mož potrpi, kakor da tvega praporščak življenje.

Ker možu ni hotelo odleči, je planil Kvas iz okopa in stekel po bregu. Videli so ga, kako se je med tekom prekopicnil in potem zdirjal naprej. Kmalu se je vrnil z zdravilom, a bil je prepadel. Legel je in se onesvestil. Ko je obstreljevanje ponehalo, so odnesli Kvasa in bolnega vojaka navzdol in odpeljali v vojno bolnico. Kvas je umiral že med potjo. Drugi dan je šel stotnik

# Čez leto dni bodo olimpijske igre v Atlanti

Po petih letih gradnje objektov in drugih intenzivnih priprav je organizatorjem olimpijskih iger v Atlanti v ameriški zvezni državi Georgiji ostalo samo še leto dni časa, da pripravijo vse potrebno, preden se bo v njihovem mestu zbralo okrog 10 tisoč športnikov iz skoraj 200 držav. Člani organizacijskega odbora olimpijskih iger v Atlanti so na tiskovni konferenci v New Yorku odgovarjali na vprašanja časnikarjev v zvezi s to največjo svetovno športno prireditvijo. Člani organizacijskega odbora so povedali, da priprave na olimpiado zaenkrat potekajo po načrtih in v okviru predvidenega proračuna. Povedali so tudi, da bodo skupno stroški olimpijskih iger v Atlanti znašali eno milijardo in pol dolarjev, ki jih bodo v glavnem pokrili s komercialnimi pogodbami z različnimi sponzorji. Ena glavnih prioriteta organizacijskega odbora pri načrtovanju olimpijskih iger je varnost. Zato bo za varnost športnikov in kak-

šnih dva milijona gledalcev, kolikor jih pričakujejo, skrbelo več kot štiri tisoč policistov. Organizatorji pravijo, da se bojiijo tudi prekomernega navijanja cen vstopnic, hotelskih sob in drugih storitev s strani turističnih agencij in posameznikov. Za olimpijske igre v Atlanti bo na razpolago 11 milijonov vstopnic, od tega največ za nogometne tekme. Direktor organizacijskega odbora za komunikacije, Scott Mall, je povedal, da so bili presenečeni nad rezultati svoje prve kampanje za naročanje vstopnic prek pošte. Prezasičeni smo z naročili, kar pomeni, da imamo več naročil za vstopnice, kot pa je sedežev za večji del športnih panog, vključno z lokostrelstvom, sabljanjem, judom, dviganjem uteži in odbojko na plaži, torej, za športne discipline, za katere bi človek mislil, da povprečnega Američana ne zanimajo najbolj, je še povedal. Ena od lekcij, ki smo se je iz tega naučili, je, da si ljudje pač želijo ogledati olimpijski dogodek, pri čemer ni toliko pomembno, katerega, ker želijo videti v akciji najboljše svetovne športnike, pa naj bodo to kolesarji, lokostrelci ali tekmovalci v katerikoli drugi športni disciplini.

Organizatorji olimpijskih iger v Atlanti so tudi povedali, da bodo vstopnice za obiskovalce iz tujine v prodaji na voljo šele februarja prihodnje leto. Prepričani pa so, da bodo lahko skoraj v celoti zadovoljili njihovo povpraševanje, saj bo v Atlanti na voljo več vstopnic, oziroma sedežev, kot jih je bilo v Los Angelesu in Barceloni skupaj. Tisti, ki ne bodo mogli priti do vstopnic, pa si bodo lahko olimpijske igre seveda ogledali po televiziji.

## Po evropskem...



Krzysztofa Pendereckega, ki je svojo mogočno skladbo sam dirigiral. Med izvajalci so bili orkester Slovenske filharmonije, več zborov (med njimi Slovenski komorni zbor) in solisti.

Prihodnji zborovski simpozij pa bo prihodnje poletje v Sidneyu v Avstraliji.

Evropski zborovski simpozij v Ljubljani je potrdil današnjo visoko raven glasbene kulture, zlasti zborovske. Prav tako je pomenil laskavo priznanje Sloveniji, ki s tem le potrjuje svojo bogato tradicijo na zborovskem področju. In to nas lahko navdaja z veseljem!

\* \* \*

Naslednje jutro se je pričelo zaresno obstreljevanje, kakor ga je napovedal prijatelj. Že v prejšnjem sestavku sem omenil, da nisem imel nikdar smisla za vojne zadeve in tudi ne preveč srčnosti. Podnevi sem že še prav za silo prenašal tiste dogodke, zvečer in ponoči mi je bilo pusto čez mero. Tako sem se odločil, ko sem opravil svoje stvari v bolnici in mestu, da se naspim v miru. V večernem mraku sem bil z avtomobilom v dobre pol ure pri svojih v gornji Vipavski dolini.

V vedrem jesenskem jutru sem se vračal v nesrečno mesto. Sklenil sem, da shranim vozilo kje izven mesta, ker sem se zbal, da mi ga granate razbijejo ali pa zasujejo izhod. Sredi Rosnega dola stoji znana gostilna Pri bajti; gospodar se je dal preprositi in mi navzlic vojaški gneči spravil vozilo in zaklenil v svojo klanico.

Peš sem šel v mesto med vrvežem vojaštva na cesti, ki je bila glavna prometna žila med bojiščem in zaledjem in precej dobro zavarovana pred topov-

## Izum za brezžično in klasično telefoniranje s čip-kartico

Velika pridobitev za invalide in nepokretne osebe

Po skoraj dveh letih je novogoriškemu ustvarjalcu Taseju Lazovskemu skupaj s strokovnimi sodelavci uspelo realizirati zamisel za brezžično in klasično telefoniranje s čip-kartico za nepokretne bolnike in druge osebe. V vsakdanji praksi poznamo več vrst telekomunikacijskih naprav za telefoniranje. Najnovejši izum, ki je rezultat timskega dela, pa rešuje problem telefoniranja z lastno čip-kartico v bolnišnicah in drugih objektih. Bolj kot je inovacija enostavna, bolj je genialna. To velja tudi za novo napravo za brezžično in klasično telefoniranje s čip-kartico, ki je prava novost na svetovnem nivoju. Zaradi tega jo je Impulz pravno zavaroval, da je ne bi kopirali.

Kakšna je vloga, mesto in pomen nove naprave?

Za vsakdanjo rabo so nov izum poimenovali kar HOS-TEL, ker je prvenstveno namenjen bolnikom v bolnišnicah. Tam je možno to napravo priključiti bodisi v sobi ali na hodniku. Bolniško osebo bo v avtomatsko krmilno napravo vstavilo čip-telefonsko kartico, ki vzpostavi telefonsko zvezo. Bolnik-potrošnik pa lahko zatem telefonira kamorkoli z lastno čip-kartico, ki je standardna za uporabo pri telefoniranju v javnih telefonskih govornicah in drugih prostorih. Tovrstno telefoniranje je zanesljivo, diskretno, enostavno, poceni itd. Pomembna novost pa je v tem, da nepokretni bolnik ne obremenjuje bolnišnice ali družbe na račun telefoniranja, temveč ima lastno čip-kartico, ki si jo lahko kupi na več prodajnih mestih. Ta telefonska naprava omogoča brezžično telefoniranje; če pa investitor nima dovolj sredstev za brezžični telefon, lahko uprablja navadni telefonski aparat, ki se ga priključi na avtomatsko krmilno napravo HOS-TEL-a.

Gabrijel Devetak

## Naravna sredstva...



10 litrov vode oz. s 30 gr posušenega pelina. Pelin naj se v vodi moči vsaj 7 dni. Nato ga razredčimo v razmerju 1:5 in s tem poškopimo napadene rastline. Škopljenje ponovimo po treh dneh. V primeru nenadnega hujšega napada listnih uši bomo pripravili pelinov poparek, se pravi, da z vrelo vodo poparimo zelišče, nato počakamo vsaj eno uro, da pelin odda svoje snovi in se voda ohladi, nato pa s tem »čajem« poškopimo napadene dele rastline.

Uvodoma smo omenili tudi čebulico. Zaradi njenih lastnosti priporočajo čaj iz čebulovih ovojnih listov za boj proti nekaterim glivičnim boleznim rastlin in še zlasti proti peronospori. Čaj pripravimo iz 350 gr čebulinih listov ali 75 gr surove čebule na 10 litrov vode. Ko prevre, pustimo počivati nekaj ur, nato precedimo in neposredno škropimo rastline, ne da bi ta »čaj« razredčili.


Omenili smo torej nekaj zdravilnih rastlin, ki niso koristne le človeku, ampak pomagajo tudi rastlinam. Pri uporabi teh naravnih sredstev moramo predvsem biti vztrajni, ker moramo škropljenja večkrat ponavljati, če hočemo uspeti. Trud nam bo poplačala zaveza, da smo uporabili navadna sredstva, s katerimi nismo zastrupljali okolja in samih sebe.

### NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član  Združenje periodičnega tiska v Italiji

skimi krogliami. Poznalo pa se je, zlasti okoli Rdeče hiše, da so padale včasih letalske bombe tjakaj, mnogo globokih lukenj je zevalo ob cesti, na hišah so bila okna razbita in strehe razdrte.

Velika puščoba je vladala v mestu, razen vojaštva ni bilo žive duše na obsežnem Trgu sv. Antona. Na Stolnem trgu in v Stolni ulici so vojaški delavci pospravljali ruševine podrtih hiš. Oživel pa je od prejšnjega dne trg ob Trgovsko-obrtni zbornici in sosednja široka ulica (Morellijeva); ne vem, odkod so prenesli tja delavnico za španske jezdece in druge ovire. Vojni delavci, sestradani možje v vojaških krpah, so se silili z delom, žaganjem kolov, zbijanjem in ovijanjem z bodočo žico, med njimi se je motal trebušast podčastnik s surovim, modrordečim obrazom, ki je neprestano klel in ostudno psoval, včasih tudi koga oplazil z debelo gorjačo. Smilili so se mi ti trpini, ki so morali lačni delati od zore do mraka, zvečer pa še nositi pred strelske jarke ovire.

Iz turobnega opazovanja in premišljanja me je zdramilo znano brnenje: visoko pod nebom je krožil sovražni zrakoplov mimo in se ni prav nič menil za šrapnele, ki so sikali proti njemu, a ga očitno niso dosegali. Kdo vé, katero žrtev za topove si izbira, sem si mislil in odšel v bolnico, kjer me je čakalo obilo opravkov. Takrat so se že prav močno razpasli legarji in grize v mestu in v vsem podeželju zavoljo okuženih vodnjakov, da je bila bolnica vedno prenapolnjena.

(Dalje)